

مؤلفه‌های تأثیرگذار در ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها

و آسیب‌های جنگ نرم (مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی))

سیدیحیی رضوی^۱، جهانگیر ساده‌میری^۲

چکیده

زمینه و هدف: سازمان حفاظت اطلاعات نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، برای قرار گرفتن در تراز جامعه اسلامی و تحقق و عینیت بخشیدن به هدف‌های، رسالت و وظایف سازمانی، می‌باید از راهبردها و رهنمودهای حکیمانه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) پیروی کرده و بر درون‌مایه رهنمودهای معظم‌له، اشراف تام و تمام یابد. شناخت و پیاده‌سازی منظومه فکری حضرت امام خامنه‌ای در ناجا توسط سازمان حفاظت و اطلاعات به‌عنوان یکی از بازوان این نیرو، می‌تواند به‌قرار گرفتن این سازمان در تراز جمهوری اسلامی کمک شایانی کند. با درک این مهم، تحقیق باهدف «شناسایی مؤلفه‌های تأثیرگذار در ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم، مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)» انجام شد.

روش‌شناسی: پژوهش از منظر هدف، تحقیقی کاربردی - توسعه‌ای بوده است. برحسب نحوه گردآوری داده‌ها، از روش کیفی با رویکرد اکتشافی تحلیل مضمون استفاده شده است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های تحقیق نشان داد؛ از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، دو راه‌کار مهم و بنیادین برای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی افراد جامعه به‌صورت اعم و کارکنان ناجا به‌صورت اخص در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم وجود دارد که این دو راه‌کار با عنوان «هوشمندسازی» و «فرهنگ‌سازی» احصاء و صورت‌بندی شد؛ هوشمندسازی ناظر بر شناخت دقیق هدف‌ها، ویژگی‌ها و راهبردهای دشمن در زمینه جنگ نرم توسط کارکنان ناجا بوده و فرهنگ‌سازی به‌عنوان راه‌کاری مهم برای مصون‌سازی کارکنان در مقابله با تهدیدهای جنگ نرم مدنظر قرار گرفته است. بدین‌صورت که در مرحله هوشمندسازی، کارکنان به شناخت کامل و جامع رسیده و در مرحله فرهنگ‌سازی، با نهادینه‌شدن الگوهای حاکم بر فرهنگ دینی نظام اسلامی، توان مقابله با راهبردهای دشمن در حوزه جنگ نرم را به‌خوبی به دست می‌آورند؛ بنابراین در این تحقیق دو مفهوم «هوشمندسازی» و «فرهنگ‌سازی» مکمل و مقوم یکدیگر هستند که به یکدیگر ضریب می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: جنگ نرم، نیروی انتظامی، هوشمندی، هوشیاری.

۱. کارشناس ارشد علوم سیاسی، مربی دانشگاه علوم انتظامی امین (khorramakia2@mums.ac.ir).

۲ کارشناس ارشد علوم امنیت و اطلاعات انتظامی

مقدمه

نیروی انتظامی صرف نظر از تأمین امنیت و انتظام جامعه، یک جایگاه معنوی در حراست و صیانت از ارزش‌های جامعه نیز دارد؛ در این راستا مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بزرگ‌ترین وظیفه نیروی انتظامی را «پاسداری از ارزش‌های اسلامی و انقلابی» (بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار با جمعی از فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی؛ ۱۳۹۵/۰۲/۱۹) می‌دانند و رهنمود ایشان به‌خوبی نقش نیروی انتظامی در مقابله با تهاجم فرهنگی و جنگ نرم را تبیین می‌سازد؛ از سوی دیگر، فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی)، بر موضوع مهم، ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌پذیری‌ها تأکید فرموده‌اند. در این ارتباط، فرمانده نیروی انتظامی نیز به‌منظور تبیین نقش این سازمان در مواجهه با جنگ نرم بیان داشته‌اند؛ «نیروی انتظامی در مقابله با تهدیدهای جنگ نرم، نقش مؤثر، اساسی و سرنوشت‌سازی دارد»^۱؛ بنابراین، کارکنان نیروی انتظامی به‌عنوان بخشی از سرمایه‌های انسانی مقابله با جنگ نرم در جامعه محسوب می‌شوند و می‌باید، با هوشیاری و بصیرت، از دام‌ها و مخاطرات این حوزه به‌سلامت عبور کرده و مضاف بر آن با روشنگری و تبیین هدف‌های دشمن برای اقشار مختلف اجتماعی، الگوبودن و... خانواده خود و دیگر اقشار جامعه را در مواجهه و مقابله با ابعاد و جنبه‌های مختلف جنگ نرم دشمن آگاه ساخته و بستر شکست دشمن را در

۱. سخنرانی سردار اشتری فرمانده نیروی انتظامی؛ ۱۳۹۶/۰۵/۱۷

این کارزار مهم فراهم سازند اما این مهم زمانی عینیت می‌یابد که در بدایت و گام نخست، کارکنان ناجا خود افرادی هوشیار و هوشمند؛ آگاه و بصیر، معتقد و متّصف به موازین شرعی و باورمند به دسیسه‌ها و برنامه‌های دشمنان ایران اسلامی در عرصه جنگ نرم باشند. از این منظر کارکنان نیروی انتظامی را می‌توان به‌عنوان سربازان صف مقدم جبهه جنگ نرم و مقابله با دشمنان ایران اسلامی در این عرصه نام برد که نقش حائز اهمیتی در مقابله با جنگ نرم دارند.

آسیب‌ها و تهدیدهای جنگ نرم را می‌توان به‌عنوان مهم‌ترین خطر فراروی جامعه امروزین ایران اسلامی به‌صورت اعم و کارکنان ناجا به‌طور اخص در نظر گرفت، چراکه در بستر جنگ نرم ضمن تنزل ایمان و اعتقادات دینی کارکنان، تعهد سازمانی و تمام صفات و فضیلت‌های انسانی و اسلامی آنان با زوال مواجه شده و پیامد آن، نیروی انتظامی در حوزه فردی با کارکنانی ضعیف‌النفس، بی‌ایمان، سودجو، بدون پایبندی به موازین شرعی و در عرصه سازمانی نیز بی‌اعتقاد به آرمان‌های انقلاب اسلامی و بدون تعهد به هدف‌ها و رسالت سازمان و... مواجه خواهد بود؛ بنابراین تهدیدهای جنگ نرم دشمنان را می‌توان، اصلی‌ترین علت و بن‌مایه دیگر تهدیدها دانست، بی‌شک کارکنانی که ناشی از تهاجم فرهنگی و جنگ نرم، به افرادی سست ایمان، منفعت‌طلب، دلباخته فرهنگ غربی و... بدل شده‌اند، از رذایلی همچون؛ رشوه‌خواری، تبانی با خائنان و دشمنان و... نیز روی‌گردان نخواهند بود. بر این اساس می‌توان ادعا کرد؛ از مهم‌ترین چالش‌های فراروی نظام اسلامی در سال‌های اخیر و آتی، مواجهه با جنگ نرم است؛ البته جنگ نرم اگرچه برای آحاد جامعه و مردم عادی خطری مهم تلقی می‌شود، ولی اهمیت عواقب، پیامدها و خطرات ناشی از این مسئله برای سازمان‌هایی مانند نیروی انتظامی دوچندان هست؛ چراکه سازمان‌هایی همچون ناجا به‌عنوان کانون و مولّد تولید، تأمین و تثبیت نظم و امنیت و مهم‌ترین قوام‌بخش ارکان و بنیان‌های نظم اجتماعی هر نظام و حاکمیتی محسوب شده و از این رهگذر، نوع نگرش، پیش، باورها و افکار کارکنان آن دارای اهمیتی غیرقابل کتمان است.

با انجام این پژوهش می‌توان، نقش سازمان‌های امنیتی را در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم را تبیین کرده و به‌طریق اولی، مصون‌سازی کارکنان ناجا را در مقابل حمله‌های پی‌درپی فرهنگی دشمن و جنگ نرم فراهم کرد، برای مقابله با جنگ نرم دشمن، می‌باید ضمن شناخت هدف‌ها، ابعاد و گستره آن، راه‌کارهای مقابله‌ای با آن را شناسایی کرده و در قالب سازوکاری نظام‌مند، تبیین و اولویت‌بندی کرد. شناخت به‌هنگام و دقیق راه‌کارهای مقابله‌ای با این ابزار تهاجمی دشمن می‌تواند موجبات ایجاد مصونیت و واکسیناسیون فرهنگی جامعه را فراهم آورده و جبهه فرهنگی را تقویت کند؛ بنابراین سازمان‌های امنیتی می‌باید در این راستا گام برداشته و نسبت به شناخت و تبیین راه‌کارهایی موسع و مؤثر برای مقابله با جنگ نرم فرهنگی جبهه استکبار اقدام کنند. با درک این مهم، از آنجا که این پژوهش می‌تواند در نیل به این موضوع به ناجا کمک کند حائز اهمیت است.

با امعان‌نظر به شرح بالا، سؤال اساسی این تحقیق «راه‌کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های محیطی در حوزه جنگ نرم کدام‌اند؟» است.

پیشینه تحقیق

در این بخش، بررسی تحقیقات انجام‌شده در زمینه تحقیق می‌تواند به انجام هرچه بهتر پژوهش کمک کند؛ بنابراین در ذیل به برخی از تحقیقات انجام‌شده در این حوزه می‌پردازیم:

طاهری (۱۳۹۷) در تحقیقی با موضوع «راه‌کارهای مقابله با جنگ نرم در حوزه حجاب و عفاف از منظر قرآن و حدیث» به این موضوع پرداخته است. بر اساس یافته‌های تحقیق؛ راه‌کارهای عام شامل تقویت ایمان و ارزش‌های دینی، رعایت تقوا، بصیرت، تقویت دانش دشمن‌شناسی، نهادینه‌کردن امر به معروف و نهی از منکر، تقویت روحیه خودباوری، اصل استماع، اصل تولی و تبری، بی‌اعتمادی به دشمن، اصل تحقیق و تفحص، افشاگری به‌موقع.

یاراحمدی (۱۳۹۶) در تحقیقی با موضوع «تحلیل جغرافیایی نقش ارزش‌های دفاع مقدس در مقابله با جنگ نرم در منطقه آذربایجان غربی (مورد مطالعه اقوام کرد و ترک)» به این موضوع پرداخته است. نتایج حاکی از آن است که مؤلفه اعتقادی و دینی با ضریب ۱/۰۱؛ مؤلفه وحدت و همبستگی با ضریب ۹۳ صدم؛ مؤلفه ارزش‌های فرهنگی دفاع مقدس و ولایت‌مداری با ضریب ۹۲ صدم و بصیرت و آگاهی با ضریب ۷۵ صدم به ترتیب بیشترین تأثیر در مقابله با جنگ نرم را دارند.

اسدی (۱۳۹۶) در پایان‌نامه خود با عنوان «اصول و شیوه‌های مقابله با جنگ نرم بر اساس صحیفه سجادیه» به صورت کیفی و هدفمند به مطالعه و تحلیل اصول و شیوه‌هایی که امام سجاد (علیه‌السلام) در جنگ نرم اقدام کرده است. در این پایان‌نامه از یکی از نظریه‌های اسلامی و بومی کشورمان با عنوان «نظریه نرم‌افزارگرایانه اسلام» و یکی از نظریه‌های حوزه مقابله با اقناع، به نام «نظریه تلقیح» استفاده شده است. در این پژوهش ارکان معرفتی - اسلامی تهدیدهای نرم به‌عنوان پایه‌های بنای انسانی و مواضع مورد هجوم دشمنان در جنگ نرم در نظر گرفته شده‌اند.

ملک‌حسینی (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان «شناسایی عوامل کلیدی تقویت‌کننده توان بازدارندگی در جهت مقابله با تهدیدهای نرم دشمن در استان گلستان و تعیین راهبردهای سپاه نینوا استان گلستان در این راستا» به این موضوع پرداخته است. نتایج و یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق نشان داد؛ از نظر پاسخ‌گویان، فعالیت‌های اقتصادی؛ فعالیت‌های اعتقادی - ارزشی؛ فعالیت‌های فرهنگی - رسانه‌ای؛ فعالیت‌های سیاسی و فعالیت‌های علمی در مقابله با تهدیدهای نرم دشمن نقش دارند.

محبی، مالمیر و حبیبی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «زمینه‌های جنگ نرم و نقش‌های پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج» باهدف شناخت زمینه‌های جنگ نرم و نقش‌های پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج نسبت به آن با تأکید بر مؤلفه‌های قدرت نرم به موضوع جنگ نرم پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد که زمینه‌های جنگ نرم به ترتیب اهمیت، عبارت‌اند از دشواری‌ها و چالش‌ها: ۱- اقتصادی؛ ۲- روان‌شناختی؛ ۳- فرهنگی و ۴- خانوادگی. نقش‌های پیشگیرانه

و مقابله‌ای بسیج نیز به ترتیب اهمیت، عبارت‌اند از: ۱- توانمندسازی؛ ۲- افزایش باورهای اعتقادی و معنوی؛ ۳- به‌کارگیری توان امنیتی و انتظامی.

شکوهی (۱۳۹۵) در پایان‌نامه خود با عنوان «میزان تأثیرگذاری اقدام‌های اداره عملیات روانی ناجا برای مقابله با عملیات روانی (در بعد فرهنگی - اجتماعی)» به این موضوع پرداخته است. نتایج حاکی از آن است که اداره عملیات روانی ناجا دارای دو حوزه نرم‌افزاری و سخت‌افزاری بوده که حوزه نرم‌افزاری، پنج مؤلفه و حوزه سخت‌افزاری، چهار مؤلفه دارد و هرکدام از مؤلفه‌ها دارای اقدام‌هایی هستند که درنهایت در پژوهش حاضر، به این نتیجه رسیده است که هجده اقدام از حوزه نرم‌افزاری و پانزده اقدام از حوزه سخت‌افزاری بر اقدام‌های عملیات روانی آمریکا در بعد فرهنگی - اجتماعی مؤثر هستند.

فرحی (۱۳۹۵) در پایان‌نامه خود با عنوان «منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در مقابله با جنگ نرم آمریکا» به این موضوع پرداخته است. یافته‌های پژوهش نشان داد؛ جمهوری اسلامی ایران با استفاده از نهادهای سازنده فرهنگی ناب تشیع و اسلام و همچنین با بهره‌گیری از رهنمودها و راهبردهای مدنظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) می‌تواند در مقابله با جنگ نرم آمریکا مقاومت و نقشه‌های استکباری این دشمن قسم‌خورده را خنثی کند.

گراس میشل و میزلس^۱ (۲۰۱۸) در مقاله‌ای با عنوان «آیا جنگ نرم می‌تواند یک جنگ عادلانه باشد؟» به این موضوع پرداخته‌اند. درنهایت محققان اظهار می‌دارند که جنگ نرم در قرن جدید، ابزار و جایگزینی برای جنگ‌های خشونت‌بار گذشته بوده و در مواقعی که به دلیل قدرت نظامی کشور ب (کشور هدف) و مخاطرات ناشی از جنگ با آن کشور (کشور ب) زیاد باشد از سوی کشور الف (کشور مهاجم) جنگ نرم بهترین دستاویز و ابزار برای تغییر رویکردها، سیاست‌ها و حتی حاکمیت کشور ب خواهد بود. به عقیده محقق جنگ نرم در عرصه بین‌المللی در سال‌های اخیر بیشتر در

1. Gross Michael L. and Meisels Tamar, eds

حوزه فرهنگ و با ابزار رسانه از سوی کشورهای الف برای تأثیرگذاری بر کشورهای مورد استفاده قرار گرفته است.

میچلسون^۱ (۲۰۱۸) در مقاله‌ای با عنوان «شیوه‌های اقتدارگرایی در عصر دیجیتال، تبدیل تهدیدها به قدرت: سیاست بین‌المللی کنترل اقتدارگرایی اینترنتی در ایران» به این موضوع پرداخته است. بنابر یافته‌های تحقیق، تهدیدهای خارجی علیه جمهوری اسلامی ایران مانند «ترویج مردم‌سالاری»، «حمله‌های سایبری» و «تحریم‌ها» شرایطی را ایجاد کرده است که ج.ا.ایران را قادر می‌سازد تا توانایی‌های سانسور و نظارت را پیش برد و توجیه عقلانی و منطقی کند. همچنین حاکمیت ملی را به ایجاد «اینترنت ملی» سوق داده‌اند که در برابر نفوذ خارجی مقاوم‌تر باشد. بنا بر نظر محقق حکومت ایران ضمن اجتناب و خنثی‌سازی تهدیدهای موجود در حوزه اینترنت و شبکه جهانی اطلاعات، این تهدیدها را در برخی عرصه‌ها به فرصت تبدیل کرده و با تبلیغات مؤثر و هدفمند از شبکه اینترنت به‌عنوان ابزاری برای ارائه سیاست‌ها و دیپلماسی عمومی بهره‌گرفته است.

واسنیدج^۲ (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان «روش‌های قدرت نرم ایران: از دیپلماسی فرهنگی گرفته تا جنگ نرم» به این موضوع پرداخته است. در این مقاله شیوه‌های استفاده از دیپلماسی عمومی ایران برای ارتقای قدرت نرم و پیشبرد تصویری از آن، در بعضی مواقع و تغییر چهره در صحنه جهانی، مورد بررسی قرار گرفته است.

مبانی نظری

پس از بیان پیشینه تحقیق، لازم است به تعریف برخی مفاهیم و متغیرهای پژوهش پردازیم:

هوشیاری و هوشمندی: بررسی فرهنگ لغات مختلف نشان داد؛ دو واژه هوشیاری و هوشمندی مترادف و هم معنا بوده و از منظر بسیاری از لغت‌شناسان؛ تفاوتی از لحاظ ماهیت معنایی ندارند. به طوری که دهخدا (۱۳۹۱) در لغت‌نامه خود، هوشیاری را به

معنای فطانت؛ خردمندی؛ هوشمندی و در مقابل بیهوشی تعریف کرده است. معین (۱۳۹۳) نیز، هوشیاری را به معنای دارای هوش؛ عاقلی؛ آگاهی و بیداری و زیرکی تعریف کرده است. در این پژوهش نیز این دو مفهوم، مترادف یکدیگر فرض شده‌اند. در واقع هوشمندی قابلیت‌های یادگیری و تصمیم‌گیری درباره مسائل مختلف است که باعث می‌شود انسان به عنوان یک موجود خاص در بین موجودات عالم شناخته شده و بتواند یاد گرفته و در موقعیت‌های مختلف درباره یک موضوع تصمیم‌های متناسب گرفته و لحظات آینده خویش را آن‌طور که مطلوب و منطقی است بسازد.

جنگ نرم^۱: جنگ نرم عبارت است از اعمال اراده و تأمین منافع، بدون منازعه و اشغال جامعه یک ملت از طریق اشغال اندیشه و الگوهای رفتاری آن ملت در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی و فرهنگی. جنگ نرم را می‌توان تحولاتی دانست که موجب دگرگونی در هویت فرهنگی و الگوهای رفتاری مورد قبول یک نظام سیاسی می‌شود. جنگ نرم نوعی سلطه کامل در ابعاد سه‌گانه حکومت، اقتصاد و فرهنگ به شمار می‌رود، این جنگ همراه با آرامش و خالی از روش‌های فیزیکی و به شکل قانون و با استفاده از ابزارهای تبلیغات، رسانه، احزاب، تشکل‌های صنفی و قشری اعمال می‌شود (نائینی، ۱۳۸۹: ۲۳).

معروف‌ترین تعریف از جنگ نرم را به جوزف نای، پژوهشگر آمریکایی در حوزه «قدرت نرم» نسبت می‌دهند. وی در سال ۱۹۹۰ میلادی در مجله «سیاست خارجی» وابسته به وزارت امور خارجه آمریکا، قدرت نرم را «توانایی شکل‌دهی ترجیحات دیگران» تعریف کرد. تعریفی که قبل از وی «پروفسور حمید مولانا» در سال ۱۹۸۶ در کتاب «اطلاعات و ارتباطات جهانی؛ مرزهای نو در روابط بین‌الملل» به آن اشاره کرده بود. با وجود این مهم‌ترین کتاب در حوزه جنگ نرم را جوزف نای در سال ۲۰۰۴، با عنوان «قدرت نرم؛ ابزاری برای موفقیت در سیاست جهانی» منتشر کرد (فولادی، غیاسی و هندیانی، ۱۳۹۷: ۵۰۸).

جنگ نرم از منظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی): پدیده جنگ نرم که به صورت شفاف و مستمر توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی در کوران حوادث پی‌درپی سال ۱۳۸۸ بیان شده که می‌توان از آن به‌عنوان حادثه‌ای که نظام سلطه با تمامی اذنان داخلی، منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای خود، با به‌کارگیری کلیه امکانات و ابزارهای جنگ نرم در آن وارد شدند یاد کرد. بر اساس دیدگاه‌های معظم‌له آنچه در سال ۱۳۸۸ به وقوع پیوست جنگ نرم بود مبارزه نرم بود «امروز جمهوری اسلامی و نظام اسلامی با یک جنگ عظیمی مواجه است، لیکن جنگ نرم» (رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با دانشجویان و نخبگان علمی ۱۳۸۸/۶/۴) برای تبیین جنگ نرم، می‌توان گفت جنگ کلمه‌ای است که در متن خود بار بسیار وسیع و گسترده و عمیقی را دارد وقتی از جنگ سخن گفته می‌شود در آن دو طرف یا دو کشوری که درگیر جنگ هستند سعی می‌کنند از تمام توانایی‌ها، امکانات، ابزار، استعداد، منابع انسانی، مادی و غیرمادی خود علیه دشمن استفاده کرده تا پیروز شوند.

وقتی لفظ جنگ به کار می‌رود؛ یعنی درگیری شدید فیزیکی با آن ابعاد و به‌کارگیری همه‌چیزی که گفته شد. حال وقتی پسوندی به جنگ افزوده می‌شود شدت و وسعت جنگ باقی است ولی با گرایش پسوند مشخص شده؛ پس می‌توان گفت در جنگ نرم؛ دشمن همه استعدادهای انسانی، مادی، تجهیزاتی، سازمان‌دهی‌ها و طرح‌هایش را برای پیروزی در این جنگ مهیا کرده و به میدان آورده است» (رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۸۸/۷/۲). در مجموع از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی می‌توان این استنباط را کرد که جنگ نرم همچون جنگ سخت و نظامی وسیع، گسترده و همه‌جانبه است که سعی در نابودی طرف مقابل دارد. رهبر انقلاب وقتی می‌خواهد جنگ نرم را معرفی و نمایی از آن را ارائه کند در این راستا؛ مشخصه‌های آن را چنین بیان می‌کند:

«بدترین بلایی که ممکن است بر سر یک نسل در یک کشور بیاید، ناامیدی است، یاس است. اینکه می‌گویند: که آقا! چه فایده‌ای دارد. فایده‌ای ندارد این روحیه (فایده‌ای

ندارد) یأس از آینده سم مهلك همه فعاليت‌هاست؛ چه فعاليت‌های اجتماعي و سياسي، چه حتي فعاليت‌های علمي، فعاليت‌های پژوهشي،... جوان ما را نااميد کنند از كشورش، از انقلابش از آينده‌اش، از دولتش، از دانشگاهش، از آينده علمي‌اش، از آينده شغلي‌اش. اين خيلي مضر است» (رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار با استادان دانشگاه ۱۳۸۸/۶/۸). مطالب بيان‌شده بخشي از ابعاد جنگ نرم محسوب مي‌شود و در بخش ديگري از تبیین ابعاد جنگ نرم اين‌گونه بيان می‌کند:

«آنچه که امروز به او جنگ نرم گفته می‌شود در دنیا، دشمن به سراغ سنگرهای معنوی می‌آید که آنها را محو کند؛ به سراغ ایمان‌ها، معرفت‌ها، عزم‌ها، پایه‌ها و ارکان اساسی یک نظام و یک کشور؛ دشمن به سراغ اینها می‌آید؛ که اینها را منهدم بکند و نقاط قوت را در تبلیغات خود به نقاط ضعف تبدیل کند؛ فرصت‌های یک نظام را به تهدید تبدیل کند» (رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار با خبرگان رهبري ۱۳۸۸/۷/۲)

در بخش ديگري اقدام‌های نرم دشمن را به‌عنوان مخدوش‌کننده اميد یادآور شده می‌فرمایند: «يکي اين است که نشانه‌های اميد را مخدوش کنند؛ مورد خدشه قرار بدهند ... سعی شد اين نقطه قوت (انتخابات) را تبدیل کنند به نقطه ضعف؛ اين مایه اميد را تبدیل کنند به مایه تردید، مایه یأس، اين کار خصمانه‌ای است» مباحث مطرح‌شده به ابعاد اندیشه‌ای و ذهني مخاطب، به ارزش‌های حاکم بر مردم و تغيير رفتار آنان مرتبط است. همچنین بخشي که به محیط و فضای حاکم بر جامعه مربوط می‌شود نیز در اين جنگ مورد هدف قرار می‌گیرد. آنجا که می‌فرمایند: «نقاط ضعفی وجود دارد- بزرگ‌نمایی کنند یا چند برابر آنچه هست، اين نقاط ضعف را نشان بدهند، سیاه‌نمایی کنند؛ تلقی‌های بدبینانه نسبت به نظام را گسترش بدهند ... به‌زور می‌خواهند اين یأس را به جامعه القاء کنند. وقتی یأس وارد جامعه شد، جامعه از پویایی خواهد افتاد ... اين یکی از خطوط کاری دشمن است؛ مرتباً القای بن‌بست کردن ... به‌طور دائم از مراکز مشخصی، مرتباً القای بن‌بست. القای بحران، القای سیاه بودن وضعیت می‌شود» (رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار با خبرگان رهبري ۱۳۸۸/۷/۲).

هدف‌های جنگ نرم: سیاست‌گذاران جنگ نرم، با استفاده از سازوکارهای گوناگون هدف‌هایی مشابه را دنبال می‌کنند که برخی از آنها به این شرح است:

- تغییر جهان‌بینی حاکم؛
- کاهش مشارکت سیاسی مردم با القای ناکارآمدی حکومت؛
- تغییر هویت دینی و ملی شهروندان با تخریب پیشینه تاریخی آنان؛
- دست‌کاری افکار عمومی برای خواسته‌های خود و علیه نظام حاکم؛
- کاهش انسجام اجتماعی؛
- تغییر انسجام سیاسی حاکم؛
- تغییر ارزش‌های جامعه و ایجاد استحاله فرهنگی؛
- ایجاد فرهنگ جدید؛
- تغییر الگوی سیاسی حاکم؛
- تشدید و تقویت واگرایی قومی.

ملک‌حسینی (۱۳۹۵) در تحقیقی هدف‌های دشمنان ایران اسلامی از جنگ نرم را به شرح ذیل عنوان کرده است:

۱. استحاله فرهنگی برای تأثیرگذاری شدید بر افکار عمومی جامعه مورد هدف با ابزار خبر و اطلاع‌رسانی هدفمند و نظارت‌شده که نظام سلطه همواره از این روش برای پیشبرد هدف‌های خود سود جسته است؛

۲. استحاله سیاسی به منظور ناکارآمد جلوه‌دادن نظام مورد هدف و تخریب و سیاه‌نمایی ارکان آن نظام؛

۳. ایجاد رعب و وحشت از مسائلی همچون فقر، جنگ یا قدرت خارجی سرکوب‌گر و پس از آن دعوت به تسلیم از راه پخش شایعات و دامن‌زدن به آن برای ایجاد جو بی‌اعتمادی و ناامنی روانی؛

۴. اختلاف‌افکنی در صفوف مردم و برانگیختن اختلاف میان مقام‌های نظامی و سیاسی کشور مورد نظر در راستای تجزیه سیاسی کشور؛

۵. ترویج روحیه یأس و ناامیدی به جای نشاط اجتماعی و احساس بالندگی از پیشرفت های کشور.

۶. بی تفاوت کردن نسل جوان به مسائل مهم کشور.

۷. و ... (ملک حسینی، ۱۳۹۵: ۸۴).

ویژگی های جنگ نرم: از ویژگی های جنگ نرم می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. جنگ نرم در پی تغییر قالب های ماهوی جامعه و ساختار سیاسی است؛ ۲. آرام، تدریجی و زیرسطحی است؛ ۳. جنگ نرم نماد ساز است؛ ۴. پایدار و بادوام است؛ ۵. جنگ نرم پرتحرک و جاذبه دار است؛ ۶. جنگ نرم هیجان ساز است؛ ۷. جنگ نرم آسیب محور است؛ ۸. جنگ نرم چندوجهی است؛ ۹. جنگ نرم تضاد آفرین است؛ ۱۰. جنگ نرم تردید آفرین است؛ ۱۱. جنگ نرم از ابزار روز استفاده می کند (طرح ضیافت اندیشه، ۱۳۸۹؛ به نقل از علی اکبری و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۰).

مقابله با جنگ نرم: به کلیه اقدام هایی که به منظور مصون سازی هویت فرهنگی و تثبیت الگوهای رفتاری مورد قبول جامعه و نظام سیاسی از سوی حاکمیت در برابر هجمه نرم دشمنان به زیرساخت های فکری و هویتی، ارزش ها و باورهای اساسی جامعه انجام می شود به عنوان مقابله با جنگ نرم^۱ دشمنان تعبیر می شود (نائینی، ۱۳۸۷: ۲۱) این اقدام ها و فعالیت ها می تواند از دگرگونی هویت فرهنگی و الگوهای رفتاری مورد قبول نظام سیاسی از طریق استحاله در حوزه های حکومت، اقتصاد و فرهنگ و جایگزینی فرهنگ خودی با ارزش ها، آرمان ها و نمادهای نظام سلطه جلوگیری کند (رنجبران، ۱۳۸۸: ۳۱).

روش های مقابله با جنگ نرم: با بهره گیری از سازوکارهای مختلف، هم می توان از اعمال جنگ نرم پیشگیری کرد و هم می توان با مداخله های مؤثر، دامنه آثار آن را از میان راند. برخی از آن روش ها عبارت اند از:

• واکسیناسیون فرهنگی جامعه؛

- تقویت اهرم‌های قدرت نرم؛
- عملیات روانی متقابل؛
- گسترش دامنه و شمول فعالیت‌های فرهنگی و افزایش فراورده‌های فرهنگی جذاب؛
- خلع سلاح روانی اپوزیسیون؛
- استفاده از راهبردهای ویژه در مورد اقوام و اقلیت‌ها؛
- تبدیل قدرت نرم دشمن به فرصتی برای افزایش قدرت نرم خود (علی‌اکبری و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۲).

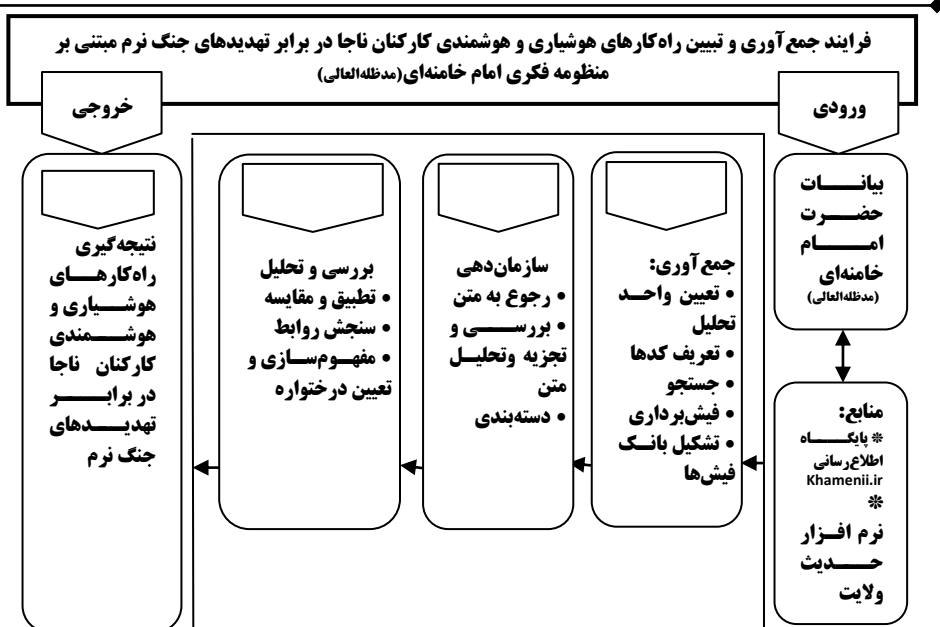
برای تدوین نظام مقابله با جنگ دشمنان ایران اسلامی الزام‌هایی موردنیاز است که ارتباط آن با محورهای قابل طرح ضروری به نظر می‌رسد چون یک نظام بدون لحاظ کردن مباحثی همچون نیازهای اساسی، دکترین، راهبردها و سیاست‌ها به نوعی ناقص خواهد بود. این عناوین تکمیل‌کننده نظام مقابله با جنگ نرم دشمن خواهد بود.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق پیش رو از منظر هدف، پژوهشی کاربردی^۱ - توسعه‌ای^۲ بوده است. کاربردی از آن جهت که نتایج تحقیق در صورت کاربست و پیاده‌سازی صحیح، می‌تواند مورد استفاده متولیان و مسئولان ناجا و حتی کارگزاران فرهنگی - رسانه‌ای کشورمان قرار گرفته و توسعه‌ای از این منظر که پژوهش کوشیده است، با گسترش مفهومی و بسط علمی منویات و فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و بومی کردن این فرمایشات عمیق و دقیق، متناسب با سازمان ناجا، حوزه دانشی موضوع هوشمندسازی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) را توسعه دهد.

برحسب نحوه گردآوری داده‌ها، در این پژوهش از روش کیفی^۳ با رویکرد اکتشافی^۴ تحلیل مضمون^۱ استفاده شد.

-
1. Exploratory Research
 2. Developmental
 3. Qualitative method
 4. Exploratory approach

شکل ۱- فرایند جمع‌آوری، سازمان‌دهی و تحلیل بیانات حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (محقق ساخته)

این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. در نوشتار حاضر مراحل انجام این روش برای استخراج شبکه‌مضمونی راه‌کارهای هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدهای جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) گام‌به‌گام پیش برده می‌شود. منظور از منظومه فکری حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این تحقیق، دیدگاه‌ها، بیانات و مواضع معظم‌له در خصوص راه‌کارهای مقابله با تهدیدهای جنگ نرم است که در مناسبت‌های مختلف و موضوع‌های گوناگون بیان شده و یک مجموعه منظم و به‌هم‌پیوسته را تشکیل می‌دهد. تحلیل منظومه فکری معظم‌له فرایندی است که ورودی آن جمله‌ها و گفتارهای رهبر معظم انقلاب اسلامی است و پس از طی فرایند تحلیل مضامین، ما به شبکه‌هایی از مفاهیم که دارای سطح‌بندی هستند می‌رسیم. سطح‌بندی مضامین به این معناست که برخی از مضامین مهم‌تر (که انتزاعی‌تر هم

هستند) در جایگاه مرکزی قرار می‌گیرند و سایر مضامین پیرامون این مضامین اصلی سازمان می‌یابند.

جامعه آماری این تحقیق، مجموعه بیانات، سخنرانی‌ها، احکام، پیام‌ها، خطبه‌ها و ... (۱۳۶۸ الی ۱۳۹۸) رهبر معظم انقلاب امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در قالب نرم‌افزار حدیث ولایت و همچنین پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که مجموعه بیانات و دیدگاه‌های ایشان را منتشر می‌کنند بوده است.

یافته‌های تحقیق

پاسخ به سؤال تحقیق: «راه‌کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های محیطی در حوزه جنگ نرم کدام‌اند؟»

در گام اول در تحلیل مضمونی لازم است از متن اصلی، مضمون‌های پایه‌ای استخراج شود. در اینجا متن اصلی که نقل‌قول‌هایی از رهبری معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) در خصوص راه‌کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی افراد جامعه در برابر تهدیدها و آسیب‌های محیطی در حوزه جنگ نرم در بازه زمانی ۱۳۶۸ الی ۱۳۹۸ انتخاب شده و در قالب کدهایی سازمان‌دهی شده‌اند. هرکدام از این نقل‌قول‌ها حاوی مضمونی است که با خواندن آن متن مستقیماً به ذهن متبادر می‌گردد. این مضامین که از متن اصلی استخراج شده‌اند، «مضامین پایه‌ای» نامیده می‌شوند.

۱. تقویت و پررنگ کردن فعالیت‌های فرهنگی و هنری: از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، نیروهای فرهنگی نقش بسیار حساس و مهمی را در باورسازی وجود تهاجم فرهنگی و مقابله با آن دارند. ایشان بایان اینکه حرکت عظیم انقلاب اسلامی هنوز در اوایل راه خود است، با تأکید بر تأثیر هنر می‌فرمایند:

«من به شما عرض می‌کنم که این حرکت عظیم انقلاب اسلامی، یک حرکت تمام‌شده نیست. حالا یک گوشه‌ای از لشکر آن من و شمایم که حالا یک ذره مثلاً اهل ادب و فرهنگ و اینها محسوب می‌شویم؛ (ولله جنود و سماوات و الارض)؛ ... این

حرکت عظیمی که با انقلاب اسلامی شروع شد، یک حرکت تمام شده نیست؛ مطلقاً تمام شده نیست، آن حرکت ادامه دارد. همینکه حالا معمول شده که در بیانها و تلویزیون و توی تبلیغات و توی دادگاهها و توی زبان همه، می‌گویند: جنگ نرم؛ راست است، این کی واقعیت است؛ یعنی الان جنگ است. البته این حرف را من امروز نمی‌زنم، من از بعد از جنگ - از سال ۶۷ - همیشه این را گفته‌ام، بارها و بارها. علت این است که من صحنه را می‌بینم؛ چه بکنم اگر کسی نمی‌بیند؟ ... این تمام نشده. چون تمام نشده، همه وظیفه داریم. وظیفه مجموعه فرهنگی و ادبی و هنری هم وظیفه مشخصی است: ابلاغ، تبیین؛ بگویند، خوب بگویند. من همیشه تکیه بر این می‌کنم: باید قالب را خوب انتخاب کنید و هنر را بایستی تمام‌عیار توی میدان بیاورید؛ نباید کم گذاشت تا اثر خودش را بکند». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با جمعی از شعرا، فرهیختگان و اهالی فرهنگ، ۱۳۸۸/۶/۱۴).

از این بخش از فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) مضمون پایه‌ای تقویت و پُر بار کردن فعالیت‌های فرهنگی و هنری استخراج شد.

۲. اتحاد و دوری از اختلاف و تردید و بدبینی: دشمنان نظام همواره سعی کرده‌اند با ایجاد اختلاف، چنددستگی و تقابل و درنهایت، درگیری بین اقوام و مذاهب گوناگون و همچنین تنش بین جریان‌های سیاسی، هم در بُعد ملی و هم در سطح جهان اسلام به هدف‌های‌شان برسند. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در این باره می‌فرماید:

«دشمن در جنگ نرم تلاش دارد با استفاده از ابزارهای فرهنگی و ارتباطاتی پیشرفته و با شایعه و دروغ‌پراکنی و استفاده از برخی بهانه‌ها، میان آحاد مردم، تردید، بدبینی و اختلاف ایجاد کند ... در قضایای پس از انتخابات، به بهانه انتخابات، ایجاد تردید و اختلاف کردند تا دل‌های مردم نسبت به یکدیگر و نسبت به مسئولان چرکین شود و در چنین فضای مشوش و شلوغی، عناصر مغرض، خائن و دست‌آموز خود را برای کارهای اخلاص‌گرانه وارد صحنه کنند؛ اما به دلیل بصیرت مردم به نتیجه نرسیدند ... هر اقدامی که موجب معشوش و تهمت‌آلود شدن فضا شود و مردم را نسبت به یکدیگر

بدبین و مردّد کند، به ضرر کشور است ... من اصرار دارم که آحاد مردم و جریانات مختلف سیاسی، همه با یکدیگر متحد، در مقابل آن افراد معدودی باشند که مخالف اصل انقلاب و استقلال کشور هستند و هدف آنها تقدیم کشور به آمریکا و استکبار است ... به کسانی که به دنبال مصالح کشور هستند، توصیه می‌کنم از این اختلاف‌های جزئی و غیراصولی صرف نظر کنند». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور، ۱۳۸۸/۹/۴).

۳. امید به آینده و دیدی خوش‌بینانه همراه با اعتمادبه‌نفس به دور از ناامیدی: مقام معظم رهبری، امید و اعتمادبه‌نفس را سبب ناامیدی مخالفان دانسته، در این باره می‌فرماید: «مخدوش کردن نشانه‌های امید و تبدیل آنها به نشانه‌های یأس و تردید و القای بن‌بست و سیاه‌نمایی و درنهایت، گرفتن پویایی جامعه، یکی از خطوط مخالفان است». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس و نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۸/۷/۲).

ایشان در این مورد به‌طور صریح در دیدار با نخبگان می‌فرمایند: «عزیزان من! شرط اصلی فعالیت درست شما در این جبهه جنگ نرم، یکی‌اش نگاه خوش‌بینانه و امیدوارانه است نگاهتان خوش‌بینانه باشد. ببینید، من در مورد بعضی‌تان به‌جای پدر بزرگ شما هستم. من نگاهم به آینده، خوش‌بینانه است؛ نه از روی توهم، بلکه از روی بصیرت. شما جوانید - مرکز خوش‌بینی - مواظب باشید نگاهتان به آینده، نگاه بدبینانه نباشد؛ نگاه امیدوارانه باشد، نه نگاه نومیدانه. اگر نگاه نومیدانه شد، نگاه بدبینانه شد، نگاه «چه فایده دارد» شد، به دنبالش بی‌عملی، به دنبالش بی‌حرکی، به دنبالش انزواست؛ مطلقاً دیگر حرکتی وجود نخواهد داشت؛ همانی است که دشمن می‌خواهد». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان و نخبگان علمی، ۱۳۸۸/۶/۴).

۴. راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی و نظریه‌پردازی: با توجه به اینکه دستگاه تبلیغی، رسانه‌ای و فرهنگی استکبار با ارائه اخبار و اطلاعات شبهه‌انگیز و اغلب نادرست در زمینه رهبران و نهادهای جمهوری اسلامی، سعی در القای ناکارآمدی

جمهوری اسلامی ایران و ایجاد شک و شبهه در مورد ارزش‌های دینی و هنجارهای مذهبی دارند، وجود تمهیداتی به منظور تبادل آرا و اندیشه برای جریان سیاسی کشور، امری بسیار ضروری به نظر می‌رسد. مقام معظم رهبری در این زمینه می‌فرماید: «بهترین زمینه برای ایجاد فضای اظهارنظر آزاد، تسریع در راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌هاست». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با جمعی از استادان و اعضای هیئت علمی، نخبگان و رؤسای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، ۱۳۸۸/۸/۶).

۵. بصیرت آحاد جامعه، به‌ویژه نخبگان: یکی از راهبردهای مهم ارائه‌شده و مورد تأکید مقام معظم رهبری، به‌ویژه پیرامون حوادث بعد از انتخابات و فتنه اخیر، برای مقابله با جنگ نرم «بصیرت»، آحاد جامعه، به‌ویژه خواص و نخبگان است. ایشان در جمع مردم چالوس و نوشهر در ارتباط با ضرورت وجود بصیرت می‌فرمایند: «بصیرت، قطب‌نمای حرکت صحیح در اوضاع اجتماعی پیچیده امروز است به‌گونه‌ای که اگر کسی این قطب‌نما را نداشت و نقشه‌خوانی بلد نبود، ممکن است ناگهان خود را در محاصره دشمن ببیند. اگر بصیرت نباشد، انسان حتی با نیت خوب، ممکن است گمراه شود و در راه بد قدم بگذارد». (بیانات مقام معظم رهبری در جمع مردم چالوس و نوشهر، ۱۳۸۸/۷/۱۵).

بعضی از نخبگان خودشان هم دچار بی‌بصیرتی‌اند: «... بصیرت مهم است نقش نخبگان و خواص هم این است که این بصیرت را نه فقط در خودشان در دیگران هم به وجود بیاورند. آدم گاهی می‌بیند که متأسفانه بعضی از نخبگان خودشان هم دچار بی‌بصیرتی‌اند نمی‌فهمند. اصلاً ملتفت نیستند. یک حرفی یهو به نفع دشمن می‌زنند. به نفع جبهه‌ای که همش نابودی بنای جمهوری اسلامی است...» (بیانات مقام معظم رهبری در جمع اعضای دفتر رهبری و سپاه ولی امر ۱۳۸۸/۰۵/۲۱).

۶. ایستادگی و عدم سازش در برابر دشمنان انقلاب و نظام اسلامی: شاید بتوان صلابت و ایستادگی حضرت امام(ره)، مقام معظم رهبری(مدظله‌العالی) و ملت ایران اسلامی را بر سر ارزش‌ها، در برابر فتنه‌ها، فزون‌خواهی‌ها، فشارها و تهدیدهای دشمنان جمهوری

اسلامی، رمز موفقیت نظام در مهار جنگ نرم دشمنان دانست. استکبارستیزی که در خطبه‌های نماز جمعه تاریخی ۲۹ خرداد ۱۳۸۸ توسط مقام معظم رهبری به‌طور ویژه مورد تأکید قرار گرفت. رهبر معظم انقلاب در این مورد می‌فرماید: «به‌صراحت اعلام می‌کنیم ما با استکبار و نظام سلطه و تسلط چند کشور بر جهان مخالفیم و نخواهیم گذاشت این چند دولت با سرنوشت دنیا بازی کنند.» (ملکی و حاتمی، ۱۳۹۲: ۸۰-۶۵).

۷. ارائه دستاوردهای علمی و ملموس ساختن رشد علمی کشور: دشمن در پی ناکامی‌های گسترده خود در مقابل ملت ایران، به دنبال شیوه‌ها و حیل‌های جدید است و مردم و به‌ویژه نخبگان باید با هوشیاری کامل، این عوامل تضعیف‌کننده را نفی و روند رشد اعتمادبه‌نفس ملی را دنبال کنند (دیدار با دانشجویان دانشگاه‌های یزد؛ ۱۳۸۶/۱۰/۱۳).

۸. ایجاد سنگرهای فرهنگی: نبرد فرهنگی را با مقابله‌به‌مثل می‌شود پاسخ داد. کار فرهنگی و هجوم فرهنگی را با تفنگ نمی‌شود جواب داد. تفنگ او، قلم است (دیدار با گروه کثیری از معلمان و مسئولان امور فرهنگی کشور؛ ۱۳۶۹/۲/۱۲).

من راجع به هنر واقعاً هرچه بگویم، کم گفته‌ام. من بارها هم گفته‌ام که به هنر باید اهمیت داد و باید آن را روز به روز اعتلا بخشید و باید شکل فاخر هنر را انتخاب کرد. بدون هنر، حرف عادی جای خودش را حتی در ذهن کسی پیدا نمی‌کند، چه برسد به اینکه جذابیت داشته باشد و جای‌گیر و ماندگار شود. هنر مهم‌ترین وسیله است برای گسترش یک فکر درست یا نادرست. هنر، وسیله، ابزار و رسانه است؛ رسانه‌ای بسیار مهم (دیدار با مدیران و کارکنان صدا و سیما؛ ۱۳۸۲/۲/۲۸).

یک سخن قوی، محتوای متقن و بیان نافذ به مخاطب مستلزم استفاده از شیوه‌های هنری، تسلط بر مخاطب، روحی و روانی و بهره‌گرفتن از شرایط زمان و مکان است. شیعه باید مدرن‌ترین شیوه‌های تبلیغ را برای رساندن پیام حق خود به دیگران مورد استفاده قرار دهد (دیدار با علما و طلاب حوزه علمیه اهواز؛ ۱۳۷۵/۱۲/۱۸).

جایگزین کردن فرهنگ بیگانه به جای فرهنگ عمومی مردم و نیز حمله به ارزش‌های نظام جمهوری اسلامی و باورها و اعتقادات ملت مسلمان ایران دو محور اساسی و مهم در تهاجم فرهنگی دشمن محسوب می‌شود و برای مقابله با آن ایجاد سنگرهای فرهنگی و نیز بهره گرفتن از توان تمامی افراد مستعد این کشور اقدامی ضروری است (دیدار با دانشگاهیان استان آذربایجان شرقی؛ ۱۳۷۲/۵/۹).

۹- برجسته‌سازی دستاوردها و موفقیت‌های ویژه علمی، فناوریانه، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی (هسته‌ای، موشکی، نانو، سلول‌های بنیادی و...): علم مصونیت می‌آورد، اقتدار می‌آورد. مراقب باشید تو دانشگاه شما، تو کلاس شما، تو مرکز تحقیقات شما، تو کار پژوهشی شما، اختلال ایجاد نکنند. اگر دیدید دستی دارد اختلال ایجاد می‌کند، به آن دست بدبین بشوید. اقتدار شما را، آینده شما را هدف گرفته‌اند (دیدار با جمعی از نخبگان علمی کشور؛ ۱۳۸۸/۸/۰۶).

۱۰- ترویج، تقویت و نهادینه‌سازی فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر: چندی پیش گفتم: «همه امر به معروف و نهی از منکر کنند.» الآن هم عرض می‌کنم: نهی از منکر کنید. این، واجب است. این، مسئولیت شرعی شماست. امروز مسئولیت انقلابی و سیاسی شما هم هست (بیانات در دیدار فرماندهان گردان‌ها، گروهان‌ها و دسته‌های عاشورای نیروهای مقاومت بسیج سراسر کشور، ۱۳۷۱/۰۴/۲۲).

رهبر انقلاب با استناد به آیه قرآن مجید به توضیح این فریضه پرداختند. خداوند متعال برای آن کسانی که وعده نصرت داده است، شرایطی مقرر فرموده است: «وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ» (حج: ۳۹) «الَّذِينَ إِذَا مَكَتَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ المُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ» (حج: ۴۱) خداوند متعال چهار شاخص را در این آیه شریفه برای آن مؤمنانی که قدرت در اختیار آنها قرار می‌گیرد و از زیر سلطه قدرتمندان جابر خارج می‌شوند، معین کرده و وعده کرده است. یکی از این شرایط امر به معروف و نهی از منکر است.

ویژگی مهم این فریضه آن است که به نوعی زیربنای همه حرکات اجتماعی اسلام است (کافی، ج ۵: ۵۶) و معنای آن این است که همه مؤمنان در هر نقطه از جهان موظف‌اند جامعه را به سمت معروف حرکت دهد و از بدی‌ها و پستی‌ها دور بدارند. رهبر انقلاب این فریضه را این‌گونه معرفی می‌کند «امر به معروف یعنی همه مؤمنان در هر نقطه‌ای از عالم که هستند، موظف‌اند جامعه را به سمت نیکی، به سمت معروف، به سمت همه کارهای نیکو حرکت دهند؛ و نهی از منکر؛ یعنی همه را از بدی‌ها، از پستی‌ها، از پلشتی‌ها دور بدارند.» (بیانات در حرم مطهر رضوی ۱/۱/۱۳۹۴).

۱۱- بازتولید و نشر فرهنگ دفاع مقدس با بهره‌گیری از مجاهدان و یادگاران دفاع مقدس و ... جنگ روانی یعنی چه؟ هدف جنگ روانی، مرعوب کردن است. کی را می‌خواهند مرعوب کنند؟ ملت که مرعوب نمی‌شود، توده عظیم مردم که مرعوب نمی‌شوند. چه کسی را می‌خواهند مرعوب کنند؟ مسئولان را، شخصیت‌های سیاسی را، به قول معروف خود ما نخبگان را؛ اینها را می‌خواهند مرعوب کنند. کسانی که قابل تطمیع‌اند، آنها را می‌خواهند تطمیع کنند، اراده عمومی را می‌خواهند تضعیف کنند؛ درک مردم از واقعیت‌های جامعه خودشان را می‌خواهند تغییر دهند؛ هدف جنگ روانی این است. (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱/۱/۱۳۸۶).

هدف از عملیات روانی دشمن، تضعیف روحیه ملت ایران و نشانه‌ای از استیصال دولتمردان آمریکایی است، تهدید و ترساندن شیوه قدیمی و همیشگی سلطه‌گران برای تضعیف اراده و عزم ملت‌ها و چپاول منابع کشورها بوده است (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی ۱/۱/۱۳۸۵).

همیشه دشمنان بیرونی ملت ایران سعی کرده‌اند این میکروب‌ها را در درون جامعه ایرانی رسوخ دهند: «شما نمی‌توانید»، «شما قادر نیستید»، «آینده‌تان تاریک است»، «افتتان تیره است»، «بیچاره شدید»، «پدرتان درآمد». سعی این بوده است که ملت ما را ناامید، کسل، بی‌اعتماد به نفس، تنبل و چشم به دست بیگانه بار بیاورند، اینها دشمنان

درونی است. در طول سال‌های قبل از بروز حرکت اسلامی در کشور ما، بلای عمده ملت ما اینها بود (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱/۱۳۸۶).

یک سخن قوی، محتوای متقن و بیان نافذ به مخاطب مستلزم استفاده از شیوه‌های هنری، تسلط بر مخاطب، روحی و روانی و بهره گرفتن از شرایط زمان و مکان است. شیعه باید مدرن‌ترین شیوه‌های تبلیغ را برای رساندن پیام حق خود به دیگران مورد استفاده قرار دهد (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی ۱۳۷۵/۱۲/۱۸).

البته بدخواهانی هم هستند که سخن درش و نرم و همه نوع سختی دارند و از شایعه پراکنی و جنگ روانی و دروغ بستن به این و آن واهمه ندارند و انسان ممکن است در دلش از آنها برنجد؛ اما کسی که می‌داند قصد عناد و دشمنی ندارند، ولو با لحن درشتی هم حرف می‌زند، از او نباید واقعاً برنجید (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای هیئت دولت ۱۳۸۴/۷/۱۷).

برخی اظهارنظرها را در خصوص فاصله گرفتن جوانان از دین را ناشی از جنگ روانی دانستند و تأکید کردند: برخلاف این توهمات، جوانان تشنه حقایق دین هستند و باید آنان را با معارف صحیح دینی سیراب کرد (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از روحانیون و مبلغان ۱۳۸۴/۱۱/۵).

یک بخش از جنگ روانی دشمن، دامن‌زدن به اختلافات است. در داخل کشور ما اختلافات قومی، اختلافات مذهبی - شیعه و سنی - اختلافات جناحی، اختلافات صنفی و رقابت‌های صنفی را ترویج و تبلیغ می‌کنند. در داخل، مزدوران و ایادی‌ای هم دارند که مقاصد آنها را در اینجا به شکل‌های گوناگون عمل می‌کنند. اینها شایعه‌پراکنی می‌کنند (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱/۱۳۸۶).

جنگ روانی اینها این است: اولاً بین ملت ایران اختلاف بیندازند، ثانیاً بین ملت ایران و ملت‌های دیگر مسلمان اختلاف بیندازند. سیاست آمریکا این بوده است که

همسایه‌های ما را در خلیج فارس از نظام جمهوری اسلامی بترسانند (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱۳۸۶/۱/۱).

شکی نیست که امروز امواج تبلیغاتی پیچیده و درهم تنیده عالم، علیه اسلام متمرکز شده است (فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام ۱۳۸۰/۷/۲۳).

تفسیر مضامین پایه‌ای به مضامین فراگیر: پس از دست‌یافتن به مضامین پایه‌ای اکنون نوبت آن می‌رسد که مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر با توجه به مضامین پایه‌ای انتزاع شوند. در این مرحله از تحلیل مضمونی سعی شد با سازمان‌دهی مجدد مضامین اولیه یا همان مضامین پایه‌ای به مضامین انتزاع‌تری نائل شویم؛ تا ما را به مضامینی اصلی‌تر، جامع‌تر و فراگیرتر رهنمون سازند؛ درنهایت بر مبنای مضامین پایه‌ای مستخرج از بیانات مقام معظم رهبری و پس از سازمان‌دهی این مضامین، مضمون‌های فرعی‌تر احصاء شد.

مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «هوشمندسازی» کارکنان نیروی انتظامی: در این مرحله پس از استخراج مضامین پایه‌ای از متن فرمایشات مقام معظم رهبری، مضامین سازمان‌دهنده و در ادامه مضمون فراگیر شناسایی شد؛

جدول ۱- مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر «هوشمندسازی» کارکنان نیروی انتظامی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده
هوشمندسازی	آگاه‌سازی کارکنان با استفاده از ساخت فیلم و تیزر
	تبیین سیاست‌ها و هدف‌های دشمنان در مقابله با ج.ا.ایران برای کارکنان
	تبیین هدف‌ها و مواضع انقلاب اسلامی و تحکیم مبانی آن برای کارکنان
	تبیین علل و چرایی تخاصم و دشمنی نظام سلطه با ایران اسلامی
	تبیین نقش دین اسلام در موفقیت جامعه
	افزایش بصیرت‌افزایی دینی کارکنان

تبیین آثار و پیامدهای منفی رفتارهای منحرفانه از نظر شرع مقدس برای کارکنان
تبیین خطرهای استفاده از ماهواره برای کارکنان
برملا ساختن ماهیت سیاسی برنامه‌ها و سیاست‌های دشمن برای کارکنان
آگاه‌سازی رسانه‌ای به خصوص درباره خطر آسیب‌های مختلف اجتماعی
رصد و نشر مستمر تدابیر فرهنگی ولی فقیه برای کارکنان
آگاه‌سازی کارکنان در خصوص صحت و سلامت فعالیت‌ها و اقدام‌های دولت و نظام (سلامت انتخابات و پاک دستی مسئولان و رجال حکومتی)
تبیین سیاست‌های کلان نظام برای کارکنان (حمایت از محور مقاومت، دشمنی با رژیم صهیونیستی)
مقابله با شک و شبهه‌های ایجادشده برای کارکنان در خصوص ارزش‌های دینی و هنجارهای مذهبی
شناسایی الگوهای فکری و رفتاری مبتدل و جلوگیری از رواج آنها در بین کارکنان
جلوگیری از معرفی الگوهای کاذب هنری، ورزشی، فرهنگی و... برای کارکنان
برجسته‌سازی شکست‌ها و ناکامی‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی در بین کارکنان
برجسته‌سازی دستاوردها و موفقیت‌های ویژه علمی، فناورانه، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی (هسته‌ای، موشکی، نانو، سلول‌های بنیادی و...)
تقویت نگاه خوش‌بینانه و امیدوارانه به آینده با بصیرت
داشتن یک الگوی رسانه‌ای اسلامی و پیروی از آن
ارائه دستاوردهای علمی و ملموس ساختن رشد علمی کشور برای کارکنان
عمق‌بخشیدن به فعالیت‌های تبلیغی و فرهنگی و ساماندهی مقوله هنر، فیلم و ...
افزایش سطح اعتماد سیاسی در بین کارکنان
اقناع و همراه‌سازی کارکنان با برنامه‌های سیاسی - اجتماعی حاکمیت (دولت)
تقویت جایگاه روحانیت در بین کارکنان
افزایش اعتماد کارکنان به رسانه‌های وطنی از طریق اطلاع‌رسانی کامل، مرجع و سریع و به‌موقع به‌منظور افزایش مخاطب رسانه‌های خودی و کاهش مخاطبان رسانه‌های دشمن

مشروعیت‌زدایی از ارزش‌های سیاسی غرب
تقویت تلقی خوش‌بینانه کارکنان نسبت به نظام اسلامی
الگوسازی با استفاده از هنرمندان متعهد برای کارکنان
تقویت خودآگاهی کارکنان
کاهش نگرانی و ترس افکار عمومی کارکنان مقابل تهدیدهای خارجی
مشروعیت‌زدایی از ارزش‌های فرهنگی غرب برای کارکنان
تبیین تجربه‌های موفق مقاومت همراه باهدف شکست‌پذیر نشان دادن هیمنه استکبار
رصد هدفمند فضاهاى اینترنتی محل حضور کارکنان (ایجابی) و تولید و بارگذاری محصولات فرهنگی در فضای مجازی
تقویت و تحکیم مبانی فکری کارکنان

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد؛ تفسیر مضامین سازمان دهنده به مضمون فراگیر مبین آن است که یکی از راه‌کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) «هوشمندسازی» است. مضمون فراگیر هوشمندسازی دارای (۳۵) مضمون سازمان دهنده بوده است. هوشمندسازی در این تحقیق، مترادف و ناظر بر آگاه‌نمودن و ارتقای دانش شناختی و نگرشی افراد نسبت به عرصه‌ها، روش‌ها و راه‌کنش‌های دشمنان جمهوری اسلامی در حوزه جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) است.

مضامین پایه‌ای و سازمان دهنده «فرهنگ‌سازی» کارکنان نیروی انتظامی: در این مرحله پس از استخراج مضامین پایه‌ای از بتن فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مضامین سازمان دهنده و در ادامه مضمون فراگیر شناسایی شده‌اند؛

جدول ۳- تفسیر مضامین سازمان دهنده به مضمون فرهنگ سازی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده
فرهنگ سازی	آموزش فرهنگ عمومی مصرف (سبک زندگی مصرفی) کارکنان
	آموزش و نشر فرهنگ دفاع مقدس با بهره گیری از مجاهدان و یادگاران دفاع مقدس برای کارکنان
	رسیدگی به زیرساخت های فرهنگی آموزشی (حس میهن دوستی، پایداری و عرق ملی)
	چاپ؛ انتشار و توزیع کتب، مجلات و جزوه های فرهنگی - سیاسی متناسب برای کارکنان
	غنی سازی کتابخانه های کلانتری ها، پاسگاه ها و ... در زمینه بررسی پیشینه و هدف ها، ابزار و روش های جنگ نرم دشمن
	اقدام های آموزشی برای ارتقای سطح دانش اسلامی کارکنان (عمق بخشیدن به آن)
	تبلیغ جذاب احکام دین در بین کارکنان، به منظور جلوگیری از ولنگاری فرهنگی و هرزه پویی ذهنی آنان
	تبلیغ باورها و ارزش های دینی و سیره علمی و عملی امام خمینی (ره) برای کارکنان
	تبلیغ زندگی و منش و وصیت نامه شهدا از طریق رسانه ها در بین کارکنان
	فضاسازی رسانه ای فرهنگ عاشورایی در راستای بیداری و مقاومت اسلامی
	گرایش به الگو قرار دادن قرآن و سیره ائمه برای کارکنان
	تقویت و تعمیق فرهنگ عاشورایی کارکنان
	زمینه سازی برای محو عوامل فساد فرهنگی و اخلاقی و ارائه خوبی ها در بین کارکنان
	ترویج، تقویت و نهادینه سازی فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر در بین کارکنان
	تقویت روحیه ایثار و شهادت در بین کارکنان
	فرهنگ سازی و همگانی کردن انس با قرآن و عترت
تقویت نقش مساجد به عنوان مراکز توسعه قدرت نرم	
القای برتری فرهنگی به کارکنان	

تفسیر مضامین سازمان دهنده به مضمون فراگیر ناظر بر داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد؛ یکی از راه‌کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) موضوع مهم «فرهنگ‌سازی» است. مضمون فراگیر فرهنگ‌سازی دارای (۱۸) مضمون سازمان‌دهنده بوده است. فرهنگ، مجموعه پیچیده‌ای از دانش‌ها، باورها، هنرها، قوانین، اخلاقیات، عادات و هرچه که فرد به‌عنوان عضوی از جامعه از جامعه خویش فرامی‌گیرد. در رویکرد اسلامی، فرهنگ‌سازی به معنای شکل‌دهی به باورها، هنجارها و مبانی فکری افراد جامعه مبتنی بر تعالیم و آموزه‌های دینی است. در این تحقیق نیز فرهنگ‌سازی در نیروی انتظامی ناظر بر جهت‌دهی و نهادینه‌سازی هنجارها، قوانین و مقررات، ارزش‌ها، مبانی و رویکردهای دین مبین اسلام در بین کارکنان ناجاست. فرهنگ‌سازی به این معناست که آیتم‌ها و المان‌های فرهنگی که در سازمان نسبت به آنها توجه کمتری شده است را برای افراد دوباره یادآوری کنیم؛ چراکه فرهنگ، مفهومی است که از طریق اجتماعی شدن به افراد آموزش و انتقال داده می‌شود، این مفهوم در حوزه جنگ نرم بسیار کاربردی و راه‌گشاست.

شکل ۲- الگوی مفهومی تحقیق

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج تحقیق، راه‌کارهای ارتقای هوشیاری و هوشمندی کارکنان در برابر تهدیدها و آسیب‌های ناشی از جنگ نرم، به دودسته «راه‌کارهای هوشمندسازی» و «راه‌کارهای فرهنگ‌سازی» شناسایی و دسته‌بندی شد.

بر اساس نتایج تحقیق از جمله راه کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب های جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه ای (مدظله العالی) موضوع مهم هوشمندسازی است؛ اقدام هایی مانند «تبیین سیاست های کلان نظام برای کارکنان (حمایت از محور مقاومت، دشمنی با رژیم صهیونیستی)»؛ «آگاه سازی کارکنان در خصوص صحت اقدام های دولت و نظام (سلامت انتخابات؛ پاک دستی مسئولان و ...)»؛ «برملا ساختن ماهیت سیاسی برنامه ها و سیاست های دشمن برای کارکنان»؛ «تبیین سیاست ها و هدف های دشمنان در مقابله با ج.ا.ایران برای کارکنان» و «تبیین علل و چرایی تخاصم و دشمنی نظام سلطه با ایران اسلامی» می تواند از سوی حفا ناجا به منظور هوشمندسازی کارکنان در مقابله با جنگ نرم کاربست و مورد بهره قرار گیرد چراکه دشمنان نظام اسلامی همواره سعی کرده اند با ایجاد شبهه، ابهام و تقدس زدایی از آرمان ها و هدف های انقلاب اسلامی به هدف های شان برسند. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در این باره می فرمایند: «دشمن در جنگ نرم تلاش دارد با استفاده از ابزارهای فرهنگی و ارتباطاتی پیشرفته و با شایعه و دروغ پراکنی و استفاده از برخی بهانه ها، میان آحاد مردم، تردید، بدبینی و اختلاف ایجاد کند ... در قضایای پس از انتخابات، به بهانه انتخابات، ایجاد تردید و اختلاف کردند تا دل های مردم نسبت به یکدیگر و نسبت به مسئولان چرکین شود و در چنین فضای مشوش و شلوغی، عناصر مغرض، خائن و دست آموز خود را برای کارهای اخلال گرانه وارد صحنه کنند؛ اما به دلیل بصیرت مردم به نتیجه نرسیدند ... در شرایط کنونی کشورمان، در فضایی که هرروز فتنه ای جدید رخ می نماید داشتن بصیرت برای پیدا کردن راه درست، ضروری است. به باور رهبر انقلاب پیامد فقدان قوه بصیرت در انسان، ناتوانی از تشخیص جبهه حق از باطل در جامعه است. افراد بی بصیرت قادر به درک و هضم درست مسائل مستحدثه اجتماعی نیستند و اغلب تحلیل های غلطی از شرایط دارند که زمینه ساز سقوط و اشتباهات جبرانناپذیری می گردد. این نقیصه به ویژه در روزگار فتنه که روزگار غبارآلودگی فضا و نامشخص بودن خطوط و صف بندی هاست بیشتر نمایان می شود.

ویژگی دوران فتنه، بروز شبهات است؛ یعنی حق و باطل و سره و ناسره در هم می‌آمیزند و امر بر آحاد جامعه مشتبه می‌گردد. در چنین شرایطی تنها افراد صاحب بصیرت و آگاه به زمان هستند که می‌توانند راه را از بیراهه تشخیص داده و جبهه حق را برگزینند؛ بنابراین با آگاه‌سازی و هوشمندسازی کارکنان ناجا می‌توان در مقابله با جنگ نرم دشمنان ایران اسلامی گام‌های مهم و کلیدی برداشته و نسبت به مصون‌سازی کارکنان نقش قابل‌اعتنایی ایفا کند.

بر اساس نتایج تحقیق از جمله راه‌کارهای ارتقای سطح هوشیاری و هوشمندی کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌های جنگ نرم مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) موضوع مهم «فرهنگ‌سازی» است؛ در تبیین این بخش از یافته‌های تحقیق می‌توان بیان داشت؛ جنگ و درگیری نرم به‌طور عمده در سطح فرهنگ‌ها اتفاق می‌افتد و این رویارویی از جنس فرهنگ است. در این میان آن فرهنگی که مولد قدرت بیشتری باشد، تعیین‌کننده نتیجه این نبرد خواهد بود. فرهنگ‌های شکل‌گرفته بر اساس مبانی تفکر شیعی که همان مبانی تفکر وحیانی و قرآنی ناب است، از ظرفیت بسیار بالایی در تولید قدرت نرم الهی و دینی برخوردار هستند و این برتری فرهنگی، عنصری تعیین‌کننده در رشد و تعالی جامعه شیعی و برتری پیروزی در مقابل فرهنگ‌های مادی و جبهه کفر خواهد بود. از خرده فرهنگ‌های مولد و مقوم قدرت نرم می‌توان به الف) فرهنگ انتظار و مهدویت؛ ب) فرهنگ اخوت، وحدت و تعاون فرهنگ جهاد و فرهنگ شهادت نام برد. در همین راستا، از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، نیروهای فرهنگی نقش بسیار حساس و مهمی را در باورسازی وجود تهاجم فرهنگی و مقابله با آن دارند. در مقوله فرهنگ‌سازی در سازمان ناجا لازم است به اقدام‌هایی مانند الگوسازی؛ جوان‌گرایی؛ کادرسازی؛ سنت تدریج و حس و مشارکت همگانی توجه بیشتری داشت و پیروی از این شاخص‌ها اهتمام داشت.

الگوسازی از آن جهت که اصولاً قوی‌ترین عاملی که بر اندیشه، رفتار و عمل انسان‌ها تأثیر می‌گذارد، شخصیت‌های الگویی و الگوهای رفتاری است. اگر فرماندهان

و مدیران با اندیشه و سخن و متانت و ایمان و پاکی و تعهد، یک «الگو» باشند، دیگران نیز از آنان سرمشق می‌گیرند؛ چون به گفته بزرگان: تأثیر عمل یک فرد بر هزار نفر، بیش از تأثیر حرف هزار نفر بر یک فرد است. این همان کلام سعدی است که: «دو صد گفته، چون نیم کردار نیست.» از سوی دیگر، جوان‌گرایی نیز مهم است؛ میدان عملی که برای جوانان بازتر است و قدرت جسمی و نوآوری‌های فکری‌ای که دارند، می‌تواند پشتوانه بسیاری از برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی ناجا در حوزه مقابله با تهدیدهای جنگ نرم دشمن باشد. در فرهنگ‌سازی، توجه به تربیت «کادرهای لازم نیروی انتظامی» جایگاه مهمی دارد. بر اساس «نیاز»، باید به تربیت «نیرو» پرداخت؛ بسیاری از نیروهای سطوح اول و دوم نیروی انتظامی، همچنان همان جوانان ابتدای انقلاب هستند و جاگزینی آنان با جوانان نسل سوم و چهارم باید از الان مورد توجه کارگزاران ناجا باشد. سنت تدریج و حس و مشارکت همگانی نیز ناظر بر برنامه‌ریزی‌های بلندمدت‌تر و استفاده از ظرفیت تمام کارکنان در فعالیت‌های فرهنگی سازمان برای مقابله با تهدیدهای نرم دشمنان ایران اسلامی در حوزه ناجاست.

تضعیف پایه‌های اعتقادی نظام جمهوری اسلامی ایران در مفهوم تهدید نرم، یکی از راهبردهای غرب علیه نظام اسلامی بوده است. تعمیق در سازوکارهای جنگ نرم دشمنان ایران اسلامی نشان می‌دهد؛ ترویج پوشش‌های نامناسب، بی‌بندوباری، خرافه‌پرستی، اعتیاد و دوری‌گزیدن از اسلام و قرآن از ترفندهای استکبار جهانی است که از راه‌های مختلف در فکر و ذهن افراد جامعه وارد می‌شود. تهدید نرم دشمنان علیه ایران اسلامی در حوزه گرایش‌های، تمایلات، فکر و اندیشه روی می‌دهد، دین و شریعت چارچوب اعتقادی، فکری و رفتاری مؤمنین را در چارچوب یک نظام فکری و مکتب ارائه می‌کند و در مرزهای عقیدتی، فکری و رفتاری اهل ایمان را از دیگر مکاتب جدا و متمایز می‌گرداند. این منبع قدرت نرم در یک نگاه کلی در اصول و فروع دین به‌خوبی قابل ملاحظه است که زیربنا و روبنای اعتقادی، ارزشی و تکلیفی مؤمنان را تنظیم کرده و جهت‌گیری، شناخت، موضع‌گیری و عمل اهل ایمان را سامان‌دهی و

راهبردی می‌نماید. بعد از ایمان به خدای متعال و محوریت ایمان در زندگی فردی و اجتماعی، ولایت‌مداری نیز از بزرگ‌ترین منابع قدرت نرم مؤمنان است. ولایت و سرپرستی خدای متعال در اولیای الهی، به دلیل بندگی و عبودیت تام آنها نسبت به خدای متعال جاری می‌شود. به همین دلیل، ولایت ادامه توحید و جزء توحید است. تتبع و مطالعه منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی برای مقابله با تهدید نرم دشمنان نشان می‌دهد؛ الف) فرهنگ عاشورایی و روحیه شهادت‌طلبی؛ ب) فرهنگ انتظار و امید به آینده؛ ج) ولایت مطلقه فقیه و نظام ولایی؛ از عناصر اصلی و مبنایی مقام ساختار دینی جامعه اسلامی اند که می‌باید در راستای تعمیق آنها از سوی مراجع اثرگذار در ناجا همچون سازمان حفاظت اطلاعات برای مقابله با جنگ نرم ملحوظ نظر قرار گیرند.

پیشنهاد‌های پژوهش

۱. برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی و سیر مطالعاتی مستمر و هدفمند مطابق با نیاز مخاطبان با رده‌های سنی مختلف با تأکید بر تقویت اصول اعتقادی در بین کارکنان ناجا از سوی سازمان حفاظت اطلاعات؛
۲. تشکیل کارگروه اندیشه - تحلیل در سازمان حفاظت اطلاعات با محوریت مباحث اعتقادی مبنایی؛
۳. نشست‌های تحلیلی مسائل سیاسی روز به شکل دوره‌ای و هدفمند برای کارکنان ناجا؛
۴. بیان ویژگی‌های منافقان با برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای کارکنان ناجا؛
۵. برگزاری اردوهای علمی- آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت با محوریت دشمن‌شناسی، تهدیدشناسی و مقابله با تهاجم فرهنگی برای کارکنان ناجا؛
۶. نشست‌های تحلیلی مسائل سیاسی روز به شکل دوره‌ای و هدفمند به منظور ارتقای توانایی ارزیابی اطلاعات کارکنان ناجا؛
۷. تلاش سازمان حفاظت اطلاعات به منظور برگزاری جلسات دیدار با استادان با بصیرت دانشگاه و متخصص در مسائل تاریخی و بینش سیاسی برای کارکنان؛

۸. تلاش سازمان حفاظت اطلاعات به منظور تأسیس اتاق فکر برای تشخیص مسائل و طرّاحی تحقیقات کاربردی در راستای برنامه‌های بصیرت‌افزایی در سطح ناجا؛
۹. ایجاد بانک اطلاعات جامع و فراگیر برای شناسایی کارکنان علمی و مبلّغ و استفاده از اندیشه آنها در سازمان؛
۱۰. بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات و سامانه‌های اطلاع‌رسانی به منظور فضاسازی مناسب برای ترویج و نهادینه‌سازی مفهوم و فرهنگ بصیرت در ناجا؛
۱۱. ایجاد کتابخانه الکترونیکی تهاجم فرهنگی و جنگ نرم در فضای اینترنتی و مجازی، شبکه داخلی ناجا برای استفاده و بهره‌گیری کارکنان و خانواده آنان؛

منابع

اسدی، محمد (۱۳۹۶)؛ «اصول و شیوه‌های مقابله با جنگ نرم بر اساس صحیفه سجادیه»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم ارتباطات اجتماعی روزنامه‌نگاری دانشگاه صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران. دانشکده ارتباطات و رسانه. بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۶۸)؛ جمع مسئولان دولت پنجم، ۷ آذر.

بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۶۸)؛ دیدار مجمع نمایندگان طلاب و فضایی حوزه علمیه قم، ۷ آذر.

بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۷۵)؛ جمع فرماندهان لشکر ۲۷ محمد (ص)، ۲۰ خرداد.

بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۸۵)؛ استان سمنان، ۱۸ آبان.

بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۸۷)؛ دیدار استادان و دانشجویان دانشگاه علم و صنعت، ۲۴ آذر.

بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۸۸)؛ خطبه نماز جمعه، ۲۹ تیر.

بیانات رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۸۲)؛ دیدار مسئولان، قضات و کارکنان قوه قضائیه، ۷ تیر.

بیانات مقام معظم رهبری آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، قابل دسترسی در پایگاه اینترنتی: Khamenii.ir.

خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۸)؛ نرم‌افزار حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، تهران: دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی).

دهخدا، علی اکبر (۱۳۹۱)، لغت‌نامه، جلد سی و ششم. تهران: سیروس.

- رنجبران، داود (۱۳۸۸)؛ جنگ نرم. تهران: ساحل اندیشه.
- شکوهی، حسین (۱۳۹۵)؛ «میزان تأثیرگذاری اقدام‌های اداره عملیات روانی ناجا برای مقابله با عملیات روانی» (در بعد فرهنگی - اجتماعی)، فصلنامه انتظام اجتماعی، دوره هشتم. شماره ۳. صص: ۱۲۹-۱۵۰.
- طاهری، سیدنور (۱۳۹۷)، «راه‌کارهای مقابله با جنگ نرم در حوزه حجاب و عفاف از منظر قرآن و حدیث»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته معارف اسلامی، مجتمع آموزش عالی مشهد مقدس.
- علی‌اکبری، حسن؛ عباس مهري و حمیدرضا انصاری (۱۳۹۰)؛ «بررسی نقش مساجد در مقابله با جنگ نرم با تأکید بر مساجد شهر اراک»، فصلنامه علمی - تخصصی عملیات روانی، سال هشتم. شماره ۲۹. صص: ۹۲-۸۱.
- فرحی، محمود (۱۳۹۵)؛ «منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در مقابله با جنگ نرم آمریکا»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی، دانشگاه مازندران.
- فولادی، فرزین؛ رضا قیاسی و عبدالله هندیانی (۱۳۹۷)؛ «رابطه شاخص‌های جنگ نرم و ماهیت جرم در فضای سایبری»، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، سال سیزدهم، شماره ۳. صص: ۵۲۴-۵۰۴.
- محبی، محمدباقر، مرتضی‌المیر و زهرا حبیبی (۱۳۹۳)، «زمینه‌های جنگ نرم و نقش‌های پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج»، فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، دوره هفدهم، شماره ۶۲، صص: ۱۰۶-۶۷.
- معین، محمد (۱۳۹۳). فرهنگ فارسی، جلد دوم، تهران: امیرکبیر.
- ملک‌حسینی، محمدتقی (۱۳۹۶)، «شناسایی عوامل کلیدی تقویت‌کننده توان بازدارندگی در جهت مقابله با تهدیدات نرم دشمن در استان گلستان و تعیین راهبردهای سپاه نینوا استان گلستان در این راستا»، طرح تحقیقاتی معاونت دانش و پژوهش سپاه.
- نائینی، علی‌محمد (۱۳۸۹)؛ «تهدید نرم ابعاد و ویژگی‌ها»، فصلنامه عملیات روانی، سال شانزدهم. شماره ۸۹.

یاراحمدی، فاطمه (۱۳۹۶): «تحلیل جغرافیایی نقش ارزش‌های دفاع مقدس در مقابله با جنگ نرم در منطقه آذربایجان غربی» (مطالعه موردی اقوام کرد و ترک)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و دفاع مقدس، دانشگاه ارومیه.

Edward Wastnidge (2015). The Modalities of Iranian Soft Power: From Cultural Diplomacy to Soft War. SociologyPublished. DOI:10.1111/1467-9256.12084.

Gross, Michael L. and Meisels, Tamar (2018). Can a Soft War Be a Just War? International Studies Review, Volume 21, Issue 2, June 2019, Pages 301–302,

Marcus Michaelsen (2018). Authoritarian Practices in the Digital Age| Transforming Threats to Power: The International Politics of Authoritarian Internet Control in Iran. International Journal of Communication12(2018), 3856–3876.

